

Szevasz. A latin mondatból lett, illetőleg mondatértékű¹ *szervusz!* (vö. *alázatos szolgája vagyok > szolgája!*) üdvözlő szavunkat újabban, főleg a tanuló ifjúság és a fiatal dolgozók körében, kezdi kiszorítani a *szevasz!* alak. Eleinte talán tréfás szó volt, szándékosan familiáris a már-már hivatalos és mindenképpen latinos *szervusz* (< *servus*) köszönéssel szemben, de ma már komoly szó, sőt expresszív jellegén kívül bizonyos tudatosságot árul el a *szervusz* kerülésében, elkülönülést a régi világ szavával, a „szervusz kérékalásan“ léggörrel, a kaszinói tegeződéssel szemben.

A szócsere, a mai használat érzelmi-társadalmi okai nem kétségesek. Más kérdés azonban, hogy a *szervusz!*-ből miképpen lett a *szevasz!* Lehetne arra gondolni, hogy a pongyola ejtés következtében keletkezett, olyanformán, mint ahogy az *alázatos szolgája* lerövidült *ásszolgája*, sőt *ásszoá* alakká. De a *szevasz* csak az *r* kilökésében pongyola. Egyébként precízen és tisztán, sőt hangsúlyozottan artikulálja a használat a megváltozott szöveget.

Talán a Nyelvőr olvasói erre vonatkozólag az adatok és a használat ismeretében bővebb felvilágosítással tudnának szolgálni. Egyik informátorom szerint a *szevasz* már a huszas években közkeletű volt egyetemi hallgatók körében. A magam részéről nem tartom lehetetlennek, hogy a *szevasz*-t készen kaptuk a bécsi nyelvből, ahol a magyar *szervusz Servas* (ejtése *szevasz*) alak-

¹ Vö. Balassa József, A mondat helyettesítői, Nyr 37:151. Vö. még a szómondat és mondatszóról: Pais Dezső: Két fejezet a mondattanból, 11.

ban honosult meg. E. M. Schranka bécsi szótára (Wiener Dialekt-Lexikon, Wien, 1905, 152) a következőket írja róla:

Servas, wienerische Form für Servus. Chiavacci in seinem „Wo die alten Häuser steh'n“ pag. 422 ff. betitelte eine Skizze „Servas Karl!“. So begrüßen sich z. B. auch die Steinbrüderln mit „Servas mit Lins“.

A *szevasz*-t már 1904-ben regisztrálta Theodor Gartner (Fremdes im Wortschatz der Wiener Mundart, Zschr. f. hochd. Mundarten 5:106): *se^awos*. A *servus!* köszönést egyébként — tegeződéstelen,² 'guten Tag!' (jó napot), 'Grüss Gott!' (Isten hozta) jelentéssel — a németek osztrák üdvözlőformulának szokták elkönyvelni (vö. pl. Saafeld, Fremdwörterbuch, Berlin, 1898). A birodalmi németség nem ismeri a szót.

A bécsi nyelv számtalan esetben gazdagította familiáris (néha triviális) szókészletünket (*strici*, *krampusz*, *kifti*, *kibic*, stb.). Lehet, hogy a katonai nyelv szerepelt 1918 előtt közvetítőül, vagy a bécsi alvilággal kapcsolatban álló jassz-körök ferdítették el a *szervusz*-t.

Egyelőre mindenesetre azon az úton vagyunk, hogy a *szervusz* mellé egy — talán lassan irodalmiasodó — *szevasz* szavunk bukkant föl familiáris szókészletünkben.

Zolnai Béla